

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenci pa Avstrija.

Pogosto se nasprotniki nam posmehujejo. Pravijo, da nas je malo, da smo majhen narod, ubog narodič. No, zakaj pa se toraj toliko bojijo vsakega narodnega vetriča pri nas, zakaj se jim vselej hlače stresejo, kedar čujejo o slovenskeji vlogi, o slovenskeji prošnji, o slovenskeji zmagi pri volitvah, ali še celo o slovenskem — taboru? Zato, ker slutijo našo važnost za Avstrijo, katero oni hočejo razdreti in razkosati med Nemce, Magjare, Rumune in Italijane. To želijo, po tem hrepenijo! Ali temu največja zapreka smo avstrijski Slovani, v prvej vrsti bratje nam Čehi in potem mi zaničevani Slovenci. Mi smo živ jez zoper nemško-prusko in laško povodenj, ki streže miljeno Avstrijo zaliti.

Čehov je okolo 6 milijonov ter stanujejo gosto naseljeni naravnost v sredini Evrope, okolo zlate Prage in dalje po Moravskem in Šleskem. Oni so živ jez, ki brani, da ne morejo pruski Nemci iz Berolina, Draždanj in Vratislava meni nič tebi nič prodirati proti jugu k Dunavu, kder v krasnem Dunaji ali Beči stoluje naš svitli cesar iz preuzvišene rodbine lorenno-habsburške. To je severozapadna straža slovanska za Avstrijo in ob enem uzrok, zakaj nemški liberalci in pruski freimaurerji Čeha toliko sovražijo, črtijo!

Slovencev štejemo 1,200.000 duš. Ni nas veliko, a tem važnejši smo za obstanek Avstrije dežele, v katerih prebivamo od sv. Godharta na Ogerskem po spodnjem Štajerskem, južnem Koroškem, potem Kranjskem, Goriškem, Primorji ob obalih Jadranskega morja globoko v Istro, kder mejamo z brati Hrvati. Zavoljo Jadranskega morja smo živ jez na eni strani zoper Italijani, ki hočejo pograbit Gorico, Trst in Istrijo, na drugi strani pa zoper zoper prusko-nemško cesarstvo, ki na vso moč skuša prodreti črez tirolske, salcburške, koroške in štajerske planine do Jadranskega morja. Se vé, da je to mogoče le potem, ko so Avstrijo razdrli ali jo s cesarsko rodbino vred potisnoli v Budimpešto, kar očivestno name-

ravajo. Pri tem delu pa zopet trčijo na slovanski jez, in ta jez smo mi Slovenci in toraj velevažni pogoj za obstanek celokupne Avstrije. Kdor tega ne vé, ta se mora čuditi strastnej besnosti, s katero nemški liberalci v nas Slovence pšejo nemščino; a vsakemu, ki to zna, jasno je vse. Nemški liberalci so več ali menje razkriti zavezniki Bismarkove velike Nemčije ter hočejo nas Slovence hitrej ko mogoče iztrebiti, potlačiti, duševno in gmotno uničiti, ostanke pa ponemčiti in tako pruskonemškeji velesili most nadelati do Jadranskega morja! To je pravo jedro razupiteji nemškeji „kulturi“, konečni namen sedanjemu ponemčevanju Slovencev!

Slovani v Avstriji borimo se resnično za obstanek cesarstva, v prvej vrsti Čehi in Slovenci; slednja dva naroda ob enem za svoj lastni obstanek. Čehi in Slovenci stojimo sredi silne mejnarodne vojske, čije izid naposled odloči, kaj bo z našim cesarstvom. Vsak narodnjak na slovenskeji zemlji je ob enem boritelj za Avstrijo. Tega se lahko prepriča vsak, kdor ni nalašč gluh in slep. Tega se pa moramo čedalje bolj zavedati in po tem tudi srčno in pogumno potegovati se za narodne pravice svojih rojakov. Ne plašimo se, ne bojmo se prusakov in raznih „kulturonošev“, ampak čedalje srčneje in odločneje tirjajmo pravice, katere gredo pred Bogom in pred postavo Slovencev; kajti tako delamo ob enem za prospeh in obstanek svojega naroda pa tudi cele Avstrije!

O ljudskem šolstvu na slovenskem Koroškem.

(Spisal V. J.)

Kar nas je Slovencev, smo mi koroški Slovenci gledé narodne ravnopravnosti na najslabšem. Jezik naš slovenski se ne spoštuje niti v šoli niti v uradu. Za nas je §. 19 državnih osnovnih postav le na papirji. Sole naše so tako osnovane, da morajo otroci izgubiti ljubezen do materinega svojega jezika, ker se niso učili krasote istega poznavati. Germanizem razprostira svoje peruti

čez pokrajine naše, se ve da s pomočjo odpadnikov naših nemškutarških. Če si hočemo obraniti jezik svoj, mora nam biti prva in najsvetejša skrb, da našo domačo šolo tako preustrojimo, da ne bode v protiglasji s §. 19. drž. osnovnih postav, da nam bode prilika dana, v domačem jeziku izobraževati se. Ako pa tega ne storimo, ako še zanaprej malomarno gledamo, kako se s pomočjo nemškutarjev nemški jezik v šolah širi materni pa izbacuje, bodo se uresničile besede ednega naših nemškovalnih c. k. šolskih nadzornikov, kateri je očitno rekel: „in fünfzig Jahren muss Kärnten deutsch sein“ t. j. v petdesetih letih mora cela Koroška biti nemška. Ali nam je pa tudi mogoče našo šolo na pravo stopinjo postaviti? Da, mogoče je, saj nam je g. minister Taafe uže večkrat obljubil narodno ravnopravnost izvršiti, saj nam to pravico pripoznava §. 19 od presvitlega našega cesarja potrjene državne osnovne postav, kateri pravi, da ima vsak narod pravico v šoli v svojem jeziku izobraževati se. Postavimo se na noge, nikdar si ne pustimo kratiti naših nam od presvitlega cesarja samega danih pravic; pokažimo, da smo Slovenci, kateri svoj jezik ljubimo in se nočemo podati nemškutarstvu.

Namen našim vrsticam pa je, pokazati 1. kako se šolajo naši otroci v ljudskih šolah: 2. kaj nam je storiti, da se naše šole tako preustrojijo, da bodo našej mladini tudi pravo korist donšale.

I. Nepozabljivi ranjki knezoškof lavantinski in izvrstni pedagog Ant. Mart. Slomšek pišejo v svojih „Drobtinah“ za leto 1862 takole: Nemškutarji v naših domačih šolah, školniki trdi Nemci ali ponemčeni Slovenci, ostudijo deci materni jezik, ter otrokom le po nemško svoje nauke v glavo vtepajo; domači jezik jim je pa pasterk. Za del slovenske besede otroke psujejo, jim za smehljivo znamenje obešajo, pometajo mladini materni jezik iz glave, in ji trgajo iz sre ljubizen materno. Tako se šolajo pogosto naši otroci v narodnih šolah. Nemščina se na častitem mestu košati, slovenščina pa zanemarjena tako dolgo za vratni čepi, da jo v kratkih letih čez prag sunejo in v smet vržejo. Glejte nemškutarije žalostni sad!“ Bolje bi ne mogel nikdo popisati stanja naše domače šole tu pri nas na Koroškem. Tako se v resnici šolajo naši otroci in vendar je v državnem zboru poslanec Ritter trdil, da se nam nikakšna krivica ne godi.

„Školniki naši so trdi Nemci ali ponemčeni Slovenci“, tako pravijo Slomšek. Pogledimo ali ta trditev velja tudi sedanjemu času? Začnimo toraj od zgoraj! Deželni šolski svet koroški sostavljen je iz samih Nemcev, le g. Val. Müller kot zastopnik katoliške Cerkve je Slovenec. G. dež. nadzornik pa je ponemčen Slovenec, kateri svoj materni jezik ne ljubi in ga tudi ljubiti ne more, ker krasote istega ne pozna. Tej našej trditvi nikdo oporekali ne more, vsaj nam bode g. dež. šolski nadzornik gotovo sam pripoznal, da slovenščini niti

v govoru še manje pa v pisavi zmožen ni. Ni toraj čuda, da vsi odloki našega dež. šol. sveta nemščino v šolo rivajo, materni naš slovenski jezik pa iz istih tiščijo. Pojdimo dalje in oglejmo si nekoliko naše učiteljsko pripravnišče! Tukaj najdemo samo nemške profesorje, niti ednega Slovenca. Slovenščina za naše slovenske pripravnike niti obligaten predmet ni; t. j. uči se je samo tisti, kateri hoče. In kdo take pripravnike podučuje v slovenščini? Nek postarani ljudski učitelj, kteremu pa bi se zelo slabo godilo, ako bi moral on preskušnjo iz iste napraviti. V izpraševalnej komisiji za naše ljudske učitelje so zopet sami Nemci z g. deželnim šol. nadzornikom na čelu; toraj našim učiteljem še priložnost dana ni, se iz slovenščine izpraševati dati. Kdo pa naj jih bi izpraševal, ker nobeden gospodov izpraševalne komisije slovenščine zmožen ni? Kje je tukaj ravnopravnost? In naši Nemci trdijo, da se nam krivica ne godi!

Pojdimo dalje in oglejmo si nekoliko naše okrajne šolske nadzornike. Vsi trije (imamo jih namreč toliko) so nekdanj bilingvijci, a čas nanese drugače. . . . . Bodimo Nemci, kaj nas narod briga. In poturica je hujši od Turka samega, pravijo Srbi. Vsi delajo za nemščino z velikim veseljem. Pa ne samo to! Nek . . . . . imenoval je slovenske domoljube javno „Gefühlspolitiker“ ter jim očital veleizdajstvo, češ da delujejo skrivaj za ruske namene. To se je zgodilo l. 1875 v Pliberji pri učiteljskem zborovanju. . . . . bil je do leta 1874 učitelj v Mozirji na Štajerskem, ter ondi kazal se narodnjaka, bil povrjenik „Slov. Matice“. Še nobeden ni tako ljuto germanizoval, kakor ta . . . . . In naši učitelji so mu ploskali, ko je tako razžalil narod naš. Takim ljudem so izročene naše slovenske šole! V Št. Mohorskem okraji pa nadzoruje slovenske šole čisto trd Nemeč, kateri niti besedice slovenski ne razumé. Kaj ne, da se nam nikakšna krivica ne godi? Kde si §. 19. državnih osnovnih postav? (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Pogoji letošnjega konjskega premiranja.

Konec: črtež premiranja konj l. 1881.

III. Izvšitvenske določbe. Posestniki dobijo potrdilnico ali certifikat, kder je premirani konj popisan in še tablico z letno številko premiranja. Tablica se more konju obesti. Posebne odlike vsakako vrednim konjem prisodijo se srebrne, bronaste državne svetinje in priznalne diplome. Tistim posestnikom, kateri se blagodušno odpovedó premijam v denarjih, izroči se potrdilnica, v katerej je odpoved zabeležena, vrhu tega še pa priznalne diplome. Ko bi ne prignali jedne vrste zadosti konj premiranja vrednih n. pr. kobil z žrebeti, kobil, žrebet, žrebec, tedaj morejo premiranjski razsodniki premije jedne vrsti namenjene

na drugo vrsto prenesti ali celo drugemu konje-rejskemu okolišu pribranimi. Če bi ne bilo nobenih premiranja vrednih žrebet, smejo se tem namenjene premije razdeliti med žrebice dveletne, premiranja vredne. Premijo v denarjih med dva ali več konj razdeliti, to je prepovedano. Vsak posestnik, čegar živinče je premirano bilo, podpiše pobotnico, da je denarje prejel. Ob enem se zaveže premirano žival vsaj eno leto pri brami imeti. Ako se temu izneveri, dolžen je premijo dati nazaj. Tega pa mu ni treba storiti, ako dokaže, da žival ni hotela srečno rasti, ali se mu je kaj zgodilo, ali da ga je rezati bilo treba. Razstavljalci se imajo razsodbam premiranjskih razsodnikov podvreči in zoper takšno razsodbo se ne morejo dalje pritožiti.

Ob priliki ovega premiranja bodo se tudi žrebci kupovali, kolikor jih bo za deželo treba. Naj tedaj posestniki takšnih žrebcev ne zamudijo te prilike, da spravijo živino v dober denar. Vsled §. 7. nagodbe s c. k. ministerstvom za poljedelstvo ima komisija za premiranje tudi pravico nasvetovati, katerim žrebcom bi se naj dala licencija. Zato naj posestniki priženejo svoje žrebce pred premiranjsko komisijo. Dobre kobile bodo pri tem premiranji tudi zapisovali v deželni zapisnik. Po končanem premiranji bo komisija obhajala sejo, pri kateri se bode razgovarjalo o uspehih premiranja in o konjerejskih potrebah v okolici. Kdor želi kakšno reč povedati, ta jo naj naznani prej ali vsaj na den premiranja.

Žrebci in dvaletna žrebeta morajo imeti brzde, uzdo in podpas okolo života, kobile in dveletne žrebice se svobodno za uzdo pripeljajo, pri enoletnih žrebetih zadostuje dobra knaftra.

Pravila dirkarskih društev štajerskih.

§ 1. Le tisti konji se puščajo k dirki, za katere je se položila polna stava, ki znaša 5 % prvega darila.

§ 2. Od vseh daril v denarjih se društveneji blagajnici v prid odrajta 10 %. Ta znesek se precej pri izplačevanju darilu odtegne.

§ 3. Biče rabiti je prepovedano. Dovoljene so pa šibe pletenke, do 150 centimetrov dolge.

§ 4. Dirkarji morajo s svojimi vpregami vsaj pol ure, preden se dirkanje začne, biti na dirkališči.

§ 5. Pol ure pred vsakim dirkanjem mora dirkar naznani dirkarskemu odboru ime tistega, kateri bode voziral ali jahal.

§ 6. Najdalje 5 minut pozneje, ko je se pri rediteljevi (štarterjevi) zastavi z zvončkom dalo znamenje, imajo se dirkarji pri njej zbrati in pri reditelji oglasiti. Kdor dalje časa na se čakati pusti, ta je od dirke izključen.

§ 7. Na odborov oder smejo le odborniki stopiti. Le v posebnih prilikah je predsedniku dovoljeno tudi dostojanstvenike in razne zastopnike kot goste sprejemati na oder.

§ 8. Znamenje k pričetku dirkanja daje potem, ko je predsednik z zvončkom zazvonil, vselej reditelj (štarter), inace je oddirjanje neveljavno. V vseh drugih slučajih odločuje reditelj (štarter) sam in vseskozi veljavno, ali je se oddirjanje pravilno začelo ali ne.

§ 9. Če oddirjanje ni bilo pravilno, da se od dirkinih razsojevalcev zopet z zvončkom znamenje in vsi dirkarji morajo se vrnoti in iz nova v red postaviti.

§ 10. Ali naj dirjajo vsi konji naenkrat ali pa v oddelkih, to odločuje po številu dirkarjev odbor. V slednjem slučajih se tudi darila po času delijo.

§ 11. K večjemu se le trije dirkarji postavijo v jedno vrsto. Če jih je več, porazdelijo se na več vrst.

§ 12. Dirkarji imajo se na notranjej strani dirkarske drage držati ter na desno naprej voziti. Kdor nalašč temu nasproti ravna in naprej voziti po tem takem moti, tega zvržejo kot za darilo nesposobnega. Jednako se mu zgodi, kdor svojo drago zapustivši na sosedovo sili ali drugače gnječo dela.

§ 13. Tisti konj, kateri se med vožnjo v skok spusti, mora se hitro zadržati in zopet v redno drncanje ali trab spraviti.

§ 14. Tisti dirkar, čegar konj je mimo dveh zastav v skoku dirjal, zgubi pravico do darila; ravno tako tudi konj, ki se prepogosto v skok spusti in tako drugim naprej pride, in naposled jednako še tudi tisti, kateri mimo cilja v skoku hiti. (Konec prih.)

Zoper bolenje zobov. Neki ameriški zobji zdravnik nasvetuje tale pomoček: Nabere se trpotca (*Plantago mocar*), kakoršnega ob potih obilno raste. Dene se ga potem nekoliko v steklenico in se z dobrim močnim žganjem zalije. Pusti se potem vse vkup na toplem kake 10 dni stati. Od te tinkture se potem nekoliko kapljic na šopek pavole kane in v votli zob porine. Tudi znotraj se sme ta tinktura rabiti. Štiri kaplje se kanejo v pol vinske kupice vode in ta tekočina se potem jemlje po malih žličicah. Tudi otrokom, ko zobe dobivajo, je dobro dlesno s to tinkturo ribati. Pravijo, da ne trpijo toliko bolečin. Pomoček se vidi nedolžen in skušnje vreden.

Koliko imajo cvetke strdi v sebi. Kemikar Alex. Wilson je izrajtal, da daje blizu 125 deteljnih cvetok 1 gram cukra ali sladkorja. Ker tedaj vsak cvet iz okolo 60 cvetnih čašic obstoji, je treba, da se vsega vkup 125.000 × 60 ali 7.500.000 cvetnih čašic izposrka, da se nabere 1 kilogram sladkorja. Strd ima 75 % sladkorja v sebi, tedaj je 1 kilogram strdi odstotek od 5.600.000 cvetnih čašic, iz česar je potem razvidno, koliko nebrojno število cvetlic morajo buče izsrkati, predno panj s strdijo napolnijo.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Razstava za govejo živino). Letos na den 9. septembra bomo imeli četrto razstavo za govejo živino za naš okraj na občinskem travniku pri Ljutomeru. Premirano bode: 6 bikov, 7 krav, 7 eno- in dveletnih telic in 10 telet. Naznanila se sprejemajo pri gospodarski podružnici, tudi pri gg. J. Kukovci, M. Zemljíči in Iv. Strasserji v Ljutomeru. Na Male meše den bode konjska dirka na Cvenu in 7. septembra premiranje konj v Ljutomeru.

Iz Cvena. (Nova šola) se kmalu začne pri nas zidati in sicer za Cven, Moto in Krapje. To bode velika dobrota za nas in za našo deco, ki je dozdej morala hoditi poldrugo ali celo dve uri daleč v Ljutomer, posebno za neugodnega vremena; mi pa bomo imeli to dobro, da znamo deco tudi porabiti doma za delo, ker je šola blizu. Stavišče je jako prilično na suhem in zdravem kraju, kar vsak pripozna, kdor ga je videl. Želimo toraj naši novi šoli prav dobrega uspeha. Vendar pa se še le najdejo v naši sredini nekateri nezadovoljneži; toda upamo, da se vse na mirnem poravna.

Od sv. Mihela pri Šoštanji. (Letina, farna cerkev, organisti). Pri nas nam letina dobro obeta, čeravno na večih krajih je že toča hudo klestila. Pri nas hvala Bogu je še letos nismo dobili in se dobre letine nadejamo, da bi se mi ubogi kmeti, ki smo z davki in z dolgi preobloženi, malo pomagali. Tudi našo farno cerkev smo lepo olupšali: V nji smo nov dragi tlak položili, ter jo znotraj in zunaj vso pobelili. Pa samo nekaj nam še manjka, pri cerkveni godbi smo čisto slabi, ker že dolgo nismo nobenega izobraženega organista imeli, da bi razumel, kakšna da je cerkvena godba in kakšna da bi morala biti. Eden je bil dve leti pri nas in druga v cerkvi igral ni, kakor tiste v cerkvi nespodobne gorjanske poskakovalke. Ko bi še le bil kaj znal, pa ne več ko kake tri dur glase: C dur, g septim.-akord, pa nazaj v c dur, tudi tri-lerje je igral pa kako? S prstom je potegnil po klavijaturi, to so bile vse njegove preludije in modulacije. Zdaj imamo drugega, ki je bil učitelj, pa je učiteljsko breme odložil. Nadejamo se, da je boljše izobražen in da bo v cerkvi za božjo čast igral, ne pa tistim ustrezal, ki bi se radi v cerkvi naplesali. Fr. H.

Od sv. Trojice v slov. goricah. (Zlata sv. meša). 2. avgust je itak že vesel in živahen den pri sv. Trojici; kajti obhajamo spomin popolnoma odpustkov od „Porcijunkule“, ktere je sv. Frančišk serafimski leta 1221, v cerkvi Marije angeljske od Jezusa samega sprosil in dobil za vse tiste, ki se svojih grehov zgrivano spovejo in cerkev frančiškanov obiščejo in tam po namenu sv. Očeta nekoliko molijo. Ni toraj nič novega, ako mi ta den štejem na tisuče vernih, ki se k spovednicam in k mizi božji tlačijo. Ali letos je se

temu veselemu obhajanju pridružilo še posebno veselje in slovesnost, ki je le redka. Č. g. Franc Vras, duhoven v pokoji, obhajal je svojo zlato sv. mešo. Rojen 2. dec. 1805, toraj ga že lepo števalo let tlači, vendar je pri sv. daritvi prepeval krepko, da si nihče mislil ne bi, da jubilent poje. Ob $\frac{1}{2}$ 10. uri, je bila pridiga, v kateri je župnik č. g. Jožef Golinar, na kratko razložil, kako se mora duhoven častiti, ne samo ko je pri altarji, temuč tudi zunaj cerkve, in da je vsak nesrečen, ki tega ne stori; res primerno zdajnemu času. Med sv. mešo smo prepevali in odgovarjali latinski, po postavah sv. cerkve. Čč. gg. duhovnov bilo je vseh skupaj 31, mej njimi preč. častni korar, in dekan pri sv. Lenartu v Slov. gor., g. Jarij Tutek, in slavni naš rojak, ter velikodušni dobrotnik dijaškega semenišča v Mariboru, konzistorijalni svetovalec, č. g. Dr. Jožef Muršec, iz Gradca, ki je sam že od lani zlatomešnik, in rojen pri sv. Bolfanku, kakor naš č. g. jubilent. Bog njima daj še več let preživeti v zdravji in zadovoljnosti! P. Miklavž.

Od Ilja pri Velenji. (Schulverein.) Kakor se je v „Slov. Gosp.“ št. 30 čitalo, dobil je naš učitelj g. Kunstič od nemškega „Schulvereina“ 30 fl., da bi naj našo slovensko deco germaniziral. To je omilovanja vredno. Ko bi mu Slovenci dali 30 srebrnikov, ali bi hotel zopet vleči na slovensko stran? Verojetno se nam zdi! Kaj pa zamore iz tega slediti? Popolna demoralizacija učiteljstva. V tem hipu, ko je učitelj od jedne ali druge stranke v ta namen denar prejel, da bi se postavnemu učnemu črtežu izneveril, je v prvej vrsti brez značajnosti, katera bi pri njem, kot ogojitelji mladine, morala čista biti kakor kristal, v drugej vrsti pa je oskrnil šolsko postavo od cesarja samega potrjeno. V privatnem življenji ni nihče komu za svoje ravnanje odgovoren, dokler se to v postavnej meji vrši, akopram bi vsakega dolžnost bila vsigdar i vsestransko svojega kruhdajalca podpirati. A v javnem življenji je to vendar le drugače. Šola je za omiko dece vstvarjena; vlada imenuje učitelja in ta je zopet vladi za svoje mu po postavi določeno delovanje odgovoren. Tu se mi vriva vprašanje, bode li vlada trpela, da sme učiteljstvo tudi še od neke druge hujskovalne stranke plačila sprejemati ter namenom te stranke služiti postavo pa brezpogojno prelamati? Kaj naši gospodje poslanci k temu poročajo? —k.

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Deželne vlade predsednik potuje po slovenskem Koroškem. — Sviti cesar so po toči poškodovanim darovali v Hodišči 1000 fl., v Vetrinji 500 fl. in za stavljenje nove šole v Malestiku 200 fl. Bog plati blagodušnemu vladarju, pruski cesar in kralj ne dela takšnih dobrot, še niti podobne prošnje mu ne smejo predložiti. Do sedaj je pošta za Železno Kaplo bila imenovana „Kappel bei Eberndorf“, to je „Kapla pri Doberlivasi“. Znaprej dobi ime:

„Eisenkappel“, t. j. Železna kapla. Nesramno zoper Slovence ščujeta dva nemško liberalna lista. Prvi se glasi: „Freie Stimmen“, drugemu je ime: „Süddeutsche-Post“. Obadva ne moreta prehovliti, kako dobro bode Slovencem, kedar bodo ponemčeni, to je kedar jih več ne bo. Volk v ovčjih oblačilih! — Veliki posestniki so izvolili v deželni zbor 2 liberalca. Ta volitev je od prejšnjih veliko boljša, ker so konservativci vsaj kandidata postavili, namreč barona Reyerja in grofa Stokerta. Začetek je storjen. Dež je zrak razhladil in višje planine debel sneg pokrnil.

Iz Ormoškega okraja. (O krajni šolski svet) je sestavljen. Zraven gospodov Šmidlna, Kmetiča, Čuleka, Dirmajerja in Robiča ima glas č. g. Šporn in g. Kosi. Pričakujemo in se nadejamo, da se ne bo dal zlorabiti brezsravnim nakanam nemčurske in nemškutarske ormoške druhalci proti našim narodnim učiteljem. Zlasti je želeli, da pri Svetinjah pusti došedanjega narodnega učitelja g. Freiensfelda. Čul sem uže več narodnjakov se pritoževati, da so bili po krčmah od nestrpljivih ormoških nemčurjev žaljeni. Poprek je društveno življenje v Ormoži jako neprijetno. Odkar je bil g. Kada odstranjen, se išče pri vsakej priliki nad svojimi nasprotniki narodnjaki maščevati. Kot najhujša ščubarja pa se odlikujeta dva uradnika dopisnika v „Cillier“ in „Marburger Zeitung“. Eden izmed teh dveh ščubarjev, nek mlad hudomušen človek, psuje po krčmah na duhovnike in sedanj „popovsko“ vlado, da je kaj. Nezreli mladič bi naj pomnil, da bi znal s svojim ščuvanjem in psovanjem na koga naleteti, kteremu se nebi tako iz lehka več izmuzniti mogel.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so potovanje zgotovili ter došli nazaj v svoje poletno bivališče, v prijetni Isehl. Predarlske in Tirolske vrle katoličane in konservativci so močno razveselili in pohvalno nagovarjali škofe, duhovnike, društva, poslance, predstojnike itd. Sedaj prvokrat so cesar očitno odobrili in pohvalili konservativna društva in delovanje katoliške duhovščine v konservativnem smislu. Liberalni listi se nad tem toliko bridkeje jezijo, ker se ne upajo zavoljo strahu pred državnim pravdnikom svojega žolča javno razlživati. O tej reči spregovorimo prihodnjič podrobneje. — Nesreča Čehov, kojim je narodno gledališče ogenj pokončal, je razburjenost na Českem nekoliko potlačila, tudi Nemci podpisujejo denarjev. Cesarjevič Rudolf je za se in za suprugo poslal 5000 fl. To bo Čehe močno tolažilo. — Liberalci so od svojega vodje dr. Herbsta pričakovali zveličavnih besed, ko je najavil, do bode pred volilce svoje stopil in jim poročal o svojem delovanju v državnem zboru. Toda sedaj so še huje srditi na njega, ker jim je samo nauk dal, naj ne zametujejo vsega,

kar od ministra Taaffeja pride, ampak kar je dobrega, naj tudi sprejmejo. To se reče: bodimo zanaprej bolje pametni, kakor smo bili. — Minister Taaffe namerava našej stranki pomagati v zbornici gosposke do večine. Kedar je to storjeno, potem bodo naši poslanci lahko več dobrega storili za svoje volilce. — Nemški liberalci v deželnem odboru štajerskem hočejo učiteljem plače skróčiti, kar je te jako iznemirilo. — V Mariboru je volitev za deželni zbor razpisana pa nihče se ne briga veliko za njo. — Na Hrvatskem vlada preganja uradnike in profesorje, kateri držijo v neodvisno narodno stranko; dr. Vrbančič in dr. Vojnovič sta odstavljena od profesure na vseučilišči. Zagrebški novi župan, dr. Hoffmann, ni sprejel izvolitve. Magjarski minister Trefort je v Szala-Egerzegu svojim volilcem razlagal, kako strogo bode tirjal, da se vsa šolarska deca ogerska nauči magjarski ter da hoče podpirati stavljenje železnice iz Siska v Karlovec. Oggerski učitelji imajo v Budimpešti velik zbor; katoliški dostojanstveniki se bojijo za verski značaj katoliških šol. V Hercegovini je trebalo v južnih okrajih sedaj oklicati hitri sod. Po Erdeljskem in Oggerskem potujejo rumunski rogovileži, ki pravijo, da pride kmalu rumunski kralj in zasede vso deželo globoko v Oggersko, ker prebivajo ondi Rumuni. To imajo sedaj Magjari za svojo kruto zatirovanje rumunske narodnosti! Slovaška in srbska učeča se mladež je osnovala književno-politično društvo: slovaško in srbsko omladino.

Vnanje države. Zopet se razmere med državami in narodi tako temni in mešajo, da povsod na vse kriplje za novo orožje davke povzvišujejo. Tudi so vlade tako sumljive, da nobena drugej prav ne zaupa, a v kljub temu vsaka hlastno išče zaveznikov. Bismark se je zvezal vsaj za nekoliko z nami. Sedaj se nam ponujajo še Italijani. Francozi tavajo simo tamo in se pisano gledajo z Italijani, Nemci in Angleži. Rusi pa mirno gledajo, kaj bo iz tega, zlasti če se zavoljo turške zapuščine zgrabijo. Mnogi tudi ugibljejo, kaj neki pomeni potovanje našega cesarja v južno Nemčijo in to, da hoče italijanski kralj Umberto priti našega in nemškega cesarja obiskovat? Nekaj se gotovo plete. Slišati je iz poročil v italijanskih listih, da bi Avstrija naj zasedla dežele del Soluna, a Lahom prepustila Albanijo, ali južni Tirol, Trst z Gorico, prusko-nemškemu cesarju pa nemški Tirol, Salcburg, gorajo Avstrijo in nemški del Česke? Bismark bi pa v tem slučaju dal Francozom Alzacijo in Loreno nazaj, če bi smel še Švicarsko pogoltnoti? Sploh tako, kakor, je ne ostane v Evropi več dolgo. Stojimo pred velikimi premembami, morebiti pred strašnimi vojskami in če rečeno pomislimo, potem lahko uganemo, kaj pomeni potovanje v Predarlskem, T i r o l s k e m i. t. d. Bog varuj Avstrijo! — V Nemčiji pripravljajo se na nove volitve. Bismark paha liberalce od sebe in se bliža kon-

servativcem. Tudi katoličanom se dela prijaznejšega. Škofija Trevirska dobila je novega škofa. — Ruski car je ukazal vso vojsko razdeliti na 4 armade: severno, izhodno, južno in zahodno. — Srbska vlada prepovedala je vvažanje ameriške svinjetine. — Turški sultan se boji Albancev, ki hočejo proglasiti neodvisno državo. — Grki morajo zopet čakati, Turki vse zavlečejo. — Francoski jud Gambetta svojim volilcem obeta, da dobi na mirnej poti kedaj zgubljene dežele od Nemcev nazaj. To kaže na nam še skrite spletarije, čeravno so nemški listi sedaj hudujejo nad Gambetto. — Angleži so Afganistan popolnem zgubili in v južni Afriki imajo zopet vojsko z divjaki. — Amerikanski predsednik, obstreljeni Garfield, umira.

Za poduk in kratek čas.

Leopold Volkmer.

(Iz Povodnovega „Bürgerliches Lesebuch“ str. 557.)

II. Jegovo delovanje ostane toraj spomina vredno; jegov pesniški dar, lepa ponižna pisava, čiste črke ga še zdaj slavijo, in nas vredno spominjajo, da so mu taka blaga opravila vsaki čas, ktere ga ni hotel zgubiti, služila v oživljanje duha. Kolikokrat se je posvetil Volkmar toliko zaželeni tolažbi bolenikom, posebno v Ptuji, kjer mu je naravnoč vsakdo zaupal. Kako dostojno je učil na predganci. S koliko pridnostjo je obiskal uboge, hirajoče ljudi, katerih ni samo krepčal, temuč jim je tudi pomagal, ali je vsaj pri drugih prosil, da jim je došla pomoč. — Dalej je znano, da je njegova tiha dobrotljivost, dasiravno ni bil več mestni kaplan, proti nekterim mestnim ubogim se še skazovala, pa da ni bila pozornosti vzbujala. Jegovo življenje je bilo vedno izgledno in neoporekljivo, občevanje z vsakim je bilo prijazno in pridobilno, in je postal večkrat s katerim umetnim dovtipom nekaj gorek. Jegovi pogovori so bili kratki in osoljeni s takimi opombami, ki so učitale obilno vednost. Tako je prišlo, da mu je bilo vse udano in prijazno, in radi bi se bili vdeležili jegove zlate meše, katero je služil 22. septembra 1814 kot petdesetletni duhovnik, ko bi se bilo o svečanosti kaj preje razvedelo. Pa on se je hotel izogniti vsakemu šumu, in je sam „Te Deum“ zapel, ko je bila imenovanega dne daritva končana. Seveda so jegovi duhovni gojenci pričeli tihe priprave, naj bi tako iznenadili svojega dobrega učitelja. Ko je pa to izvedel, je prepovedal vsako svečanost in še boljše stroške in je rekel; če je že kaj denarja nabranega, se naj porabi v podporo dijakom. Tako je zabranil Volkmar vse priprave k počestitvi, in niti hotel ni, da bi se razvedelo, da je pri sv. Vrbanu zlatomešnik. — Pa modri razsvetljevalec kmečkega stanu ter slovenski Virgil, neumoren odgojitelj mladine, s katero se je potrpežljivo pečal 40 let in je tukaj cerkvi

in državi dosti koristil, bi bil zaslužil boljšo osodo; ker pa ni iskal, ter ni hotel trkati, je ostal pozabljen, in je vzel seboj v grob tolažilno zavest, da je dolžnosti duhovnika zvesto spolnjeval. Že dolgo je Volkmarja križ bolel, in se ga je lotila večkrat omotica in kolika. 4. februarja 1816 pa, ko je ravno pridigo dokončal in je hotel pričeti z navadno molitvijo, ga je obšla mrtvoudu podobna omotica; precej so ga poprijeli in zanesli v sobo, ktere živ več zapustil ni. Sprejel je zakramente umirajočih, napravil ustno svojo oporoko in je še posebej naročil, da naj jegova dobro urejena zbirka knjig ostane pri župnji sv. Vrbanu, da jo lahko rabijo tamošnji župniki in kaplani v zveličanje duš; jegovo ostalo premoženje pa se je pozneje vsled naredbe dvorne pisarne od 17. septembra 1812 tako razdelilo, da je prišla tretjina za dušo in na sorodnike, dve tretjini pa farnim ubožcem sv. Vrbanu, ki bi naj molili za rajnega. Molite toraj ubožčki za svojega dobrotnika, ki vas tam gori, kjer večni mir prebiva, z veseljem pričakuje.

Smešničar 33. V neko kuhinjo pride h kuharici barantavec z očali. Dobro, pravi kuharica, hočem si kupiti očale, ker uže nič več dobro ne vidim. Začne zbirati očale, pa nobeni jej prav ne svetijo. Nekateri jej še oči žalijo. Prodajavec pravi: imam še jedne, ti pa veljajo 7 fl. Nič ne dene, odvrne kuharica, le dajte mi jih. Posadi se jih na nos in reče: oj, ti pač ti. Hitro mu da 7 fl. polič vina in kruha. Barantavec vzame denarje, izpije vino, kruh pa v žep potisne in takoj odide. Kuharica se na ognjišče vsede in z veseljem gleda nove očale — brez glažev!

Jož. Kovač.

Razne stvari.

(*Tabor v Ptuji*) nameravajo narodnjaki slovenski sklicati, da pod milim nebom narod izreče svoje tirjatve po narodnih pravicah ter ob enem izjavi zaupanje sedanjej vladi ministra grofa Taaffeja. Več in določno prihodnjie.

(*Od sv. Petra pri Radgoni*) se nam poroča, da obhajajo v Radgoni čč. očetje Jezuiti sv. misijon v nemškem in slovenskem jeziku od 14—21. avgusta, potem bodo pa od 22.—27. avgusta pri sv. Petru obnavljali lansko sv. poslanje. Bog blagoslovi!

(*Velika nesreča*) zadela je brate Čehe; v zlati Pragi so 13 let stavili narodno gledališče, velikansko, krasno; vsa dežela je denarjev dolagala. Meseca septembra je imelo biti dodelano. Toda dne 12. avgusta so klamfarji ogenj zatorili in v kratkih urah je poslopje do tal pogorelo. Škodo cenijo na 1 milijon goldinarjev. Čehi se ne dajo splašiti, uže pobirajo denarjev, da v dveh letih gledališče zopet postavijo; do sedaj imajo uže 550.000 fl. nabranih.

(*Sredi mesta Dunaja*) je 13. avg. štirinadstropna hiša se podrta in ubila in ranila več ljudij.

(Iz Ruš) nam pišejo, da so ondi iz Drave izvlekli možkega, 45 let starega, menda onega, ki je v Vuhredu v Dravo skočil.

(Tat ustreljen) je bil Bal. Bračko iz Jurkloštra, ko je pri mlinarji Obrezi vlomiti hotel.

(V Borovi) je neka mati potokla 5 svojih otrok, vse jeden dan. Žena je to storila, ker je vsled ubožtva, pomanjkanja zblaznila.

(V kazenskej preiskavi) je dvorni svetovalec in predsednik celjskemu okrožnemu sodišču g. Heinricher zavoljo pregreška proti zakonu, ki ureja postopanje v obrambo živinske kuge.

(Sneg) pokrnil je koroške, kranjske, štajerske planine.

(V Slatini) so topličarji naredili velik ples pretečeno nedeljo pa nek ogerski muzikaš je s plesalko padel in jezen začel zaušnice deliti, da je nastal velik ropot, vreš in šunder.

(Pri sv. Arihu na Pohorji) našli so do naga slečnega moža mrtvega, na strani mu revolver. Toda ni umrl vsled kakšnega strela, kajti imel je le stran in srce prebodeno.

(Krava fanta zadrgnola) je pri Wurmbergu nad Ptujem pri Sitarjevih. Fant, ki je kravo na vivi pasel, si je vrv okolo vrata zamotal in je moral smrt storiti, ko je krava bezgati začela.

(Kot mrtev proglašen) je Jakob Pepelnik v Pamečah od sodnije slovenjgraške.

(Hišica za planinske potnike) nad Lučami, od koder je bil lep vhod na Ojstrico, je pogorela. Planinsko druško Savinjsko jo hoče zopet postaviti.

(„Cillier-Zeitung“) ne more nobenega lista brez kakšne „laži“ med svet poslati. V šte. 65. pravi, da so kranjski Slovenci pričakovali, da bode po odhodu Kalteneggerjevem kranjske dežele glavar č. g. Klun. Laž!

(„Tagespošta“) je zadnjič trdila, da vsi slovenski listi Nemce sovražijo. Tudi to je zlegano in le tiskano, da se Nemci na Slovence hujskajo. Slovenski listi zagovarjajo narodne pravice svojega ljudstva, nikder pa ni o takej mržnji brati do Nemcev, kakor jo „Tagespošta“ uže mnogo let do Slovencev prodava za 24 fl. na leto.

(Toča zadela) je pri Celji občine sv. Jurij, sv. Primož, Kamen, Grobelno, Tratno, Dobje, sv. Miklauž, Sevice, Zagaj, Platinovec, Semovico. Gorice so največ trpele.

(V okrajni šolski svet) izvoljeni so pri sv. Lenartu v Slov. gor. Ravnik, Kurnik, Rajšp, Pavalec, Schönwetter.

(Dražbe) 22. avgusta Janez Prah 68 fl. v Rogaci, 24. avg. Franc Blažič 4818 fl. v Mariboru, 26. avg. Martin Belina 1413 fl. v Sopotah, 31. avg. Janez Wrentschur v Mahrenbergu 2845 fl.

Loterijne številke:

V Gradci 13. avgusta 1881: 46, 51, 32, 30, 21.
Na Dunaji " " 53, 67, 61, 10, 62.

Prihodnje srečkanje: 27. avgusta 1881.

Učiteljska služba

na dvorazredni ljudski šoli v Tinjah z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do 15. septembra t. l. krajnemu šolskemu svetu v Tinjah.

Okrajni šolski svet v Slovenski Bistrici

dne 10. avgusta 1881.

1—3

Predsednik: **Pavič.**

Sejem v Središči

živinski in kramarski bode na god sv. Jerneja v sredo 24. avgusta t. l. Vabijo se prodajalec in kupci v obilnem številu da pridejo.

Mestnina se ne bode pobirala.

J. Čulek,

župan.

Ponudba.

Orglarsko in mežnarsko službo želi pri kaki fari dobiti 28 let stari neoženjeni in dobro izurjeni mož z dobrimi spričali, zmožen slovenskega in nemškega jezika.

Več se izve pri gospodu župniku v Galiciji. Post: Sachsenfeld.

Kunstič, učitelj.

1—3

Razglas.

Po ces. kralj. okrajnej sodnji Mariborskeje lev. dravs. pobrež. se naznanja:

Vsled prošnje Pauline plem. Zergollern, omožene Ueberschwinger, Rudolfa plem. Zergollern in Flore plem. Zergollern dovoljena je prostovoljna sodnijska dražba njih vinograda gorsk. st. 427 ad Freidenek, ležečega v občinah Rosbach in Krčovina, in odločen je za izvršitev dražbe kot edini obrok dan 12. septembra 1881, dopoldan od 10 do 12 ure na mestu posestva v Rosbahu, s tim pristavkom, da se posestvo ne bo oddalo pod ceno 13.000 fl., da so upnikom vknjiženim na posestvu brez obzira na znesek kupnine pridržane njih zastavne pravice, da ima vsak licitant položiti kot vadium 2000 fl., in da so lastniki posestva pridržali si potrjenje prodaje, tako, da bode se cela prodaja za neizvršeno imela, ako je le eden izmed lastnikov v osmih dnevih ne potrdi.

Dražbene pogoje, zemljiščno-knjižni in katastralni izpis more vsakdo pri tej ces. kralj. sodnji čitati.

C. kr. okrajna sodnja Mariborska l. dr. pobrež.

6. avgusta 1881.

Pri F. Kapusi v Celji

dobi se **100 kilo mavca za fl. 1.60**, kdor hitro po njegga pride, da mi črez zimo ne ostane v zalogi.

1—2

Novo štacunarско podjetje.

Uljudno podpisani naznanjam, da sem dnes na tukajšnjem velikem trgu hiš. šte. 1.

kupčijo s suknom, kurentnim in konfektnim blagom

zopet odprl.

Zanašajé se na zaupanje in blagovolje, katero se mi je tukaj več kakor 20 let skazovalo usojam si zopet za isto prositi.

Držal bodem se svojega starega načela: „**dobro blago, pa nizka cena.**“ Slavno občestvo pa naj blagovoli me z obilnimi naročili počastiti.

V Mariboru dne 30. julija 1881.

Anton Hohl.

3—3

1—4

Gasilnice

vsakovrstne velikosti in stroja, s pristopnimi ventili, najizvrstnejše delane, in velike moči za brizganje, prilične srenjam, mestom, trgov in njihovim gasilnim društvom.

Brizgalnice

na kolesih, nosljah, v putah za vrte, Vodonosnike razne sostave, najboljše cevi iz konopnine, gumija, za sesavanje vode ali za napeljevanje vode, dalje vretenice in tehtnice za ove cevi, kakor tudi drugo

orodje gasilcem potrebno

priporočuje po najnižjej ceni proti 5letnemu poroštvu

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Srenjam in gasilnim društvom dovoli se plačevanje v rokih. Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

Imam na prodaj vsake sorte žganja in Rosogle od 28 kr. liter naprej. Kdor 5 litrov skupaj kupi, dobi še cenejše.

Tudi vzamem pridnega fanta za učenca.

Celje 10. avgusta 1881.

1—4

France Kapus.

2—3

Učenca

ki je slovenskega in nemškega jezika zmožen in dobro izšolan sprejme v kupčijo s vsake robe blagom

Tomaž Mikl

trgovec

pri sv. Marjeti pod Ptujem.

3—3

Mlin v Slov. Bistrici.

G. Hebenstreitov mlin v Slov. Bistrici se proda. Več se izvé pri posestniku na mlinu!

Nove bukve so prišle ravnokar na svetlo z imenom:

„Lurška mati Božja.“

Preložene so iz francoskega po g. Henriku Lasserre. V njih je popisano, kako se je mati Božja prikazovala v Lurdu pred nekoliko leti, in kako so se potem godili in se še godé čudeži. — Veljajo mehko vezane 1 fl., v polplatnu 1 fl. 20 kr., v polusnji 1 fl. 25 kr., in vse v platnu 1 fl. 40 kr. Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, jih dobi poštne prosto.

Prodaja jih prelagatelj **Franjo Marešič**, kaplan v Šentvidu nad Ljubljano in katoliška bukvarna v Ljubljani.

2—6